

**gospodarske, obrtniške in národne.**

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

**V Ljubljani 25. oktobra 1901.**

**Politični oddelek.**

**„Cvetke, same cvetke . . .“**

V prvi seji poslanske zbornice dne 17. t. m. je ministrski predsednik dr. Ernest pl. Körber imel govor, v katerem je razvil velik program. Ta govor se je glasil kakor kak manifest. Obudil je veliko senzacijo, ne samo v Cislitvanski, nego takorekoč v celi Evropi. Tacega govora že dolgo ni bilo slišati v avstrijskem parlamentu, to je nepobitna resnica in če se ž njim bavi vse časopisje, zlasti madjarsko in nemško, je to popolnoma naravno.

Resnica je, da je ministrski predsednik v svojem govoru marsikaj povedal, kar radi podpišemo. Tako na pr. je bilo popolnoma umestno in upravičeno, kar je povedal glede nagodbe, kako jo namreč Madjarski nelojalno fruktificirajo in kako mora Cislitvanska krvaveti za Madjarsko. Takisto je tudi vsega priznanja vredno, kar je povedal glede mejnarodnih trgovinskih pogodb, zlasti glede trgovinske pogodbe z Nemčijo in glede trozveze, ali o tisti partiji njegovega manifesta, ki je posvečena notranjepolitičnemu problemu cislitvanskemu, moremo reči s Kalhasom: „Cvetke, same cvetke . . .“

Kar je v tem oziru povedal dr. Körber, nas ne more zadovoljiti. Rekel je, da je Avstrija država raznih narodnosti in da vsled tega dunajska vlada ne more in ne sme biti vlada kacega posameznega naroda, češ, da vlada mora biti nevtralna, napram vsem narodom jednako pravična, sicer bi vsled nacijonalizma trpela celota.

Krasne besede. A samo besede. „Cvetke, same cvetke . . .“ Dobro vemo, le predobro, kdaj trpi v Avstriji „celota“. Kadar zahtevajo Slovani, da naj jim bo vlada dejanski pravična. V Avstriji je samo jeden narod, ki neče, da bi bila dunajska vlada nevtralna in vsem narodom pravična, in to so Nemci. Vsi drugi narodi ne zahtevajo družega nič, kakor da naj bo vlada

nevtralna, naj bo vsem jednako naklonjena in pravična, naj skuša vsem z jednako ljubeznijo pomagati do boljšega kulturnega in gospodarskega stanja. Samo Nemci zahtevajo zase predpravo, samo Nemci se drznejo reklamovati za svoj narod prvenstvo. Herrenvolk hočejo biti, Slovani pa naj jim bodejo tlačani.

Naravnost neresnično pa je, kar je trdil ministrski predsednik, da je njegovo ministrstvo nevtralno in vsem narodom jednako naklonjeno. To ni in ni resnica. To so zopet samo cvetke in družega nič. Dejanja pričajo, da Körberjevo ministrstvo ni nevtralno in pripravljeni smo dokazati s fakti, da sedanja vlada s svojim Spensom, Wittkom in Böhmom tudi ne more biti nevtralna. Körberjeva vlada je nemška strankarska vlada. Dovolj je, ako le vprašamo: Ali je v celi državi kdo tako naiven in bo verjel, da bi Nemci v sedanji kritični dobi le jeden sam trenotek trpeli na krmilu ministrstvo, ki bi ne bilo meso od njihovega mesa in kri od njihove krvi? Gotovo ne. Saj smo v zadnjih letih prav krvavo občutili, da se ne sme v naši državi ničesar zgoditi, kar ni po volji Nemcev.

Po narodno-političnem preludiju je dr. pl. Körber razvil program delovanju za bližnjo prihodnost. Naravno je po vsem dosedanjem postopanju dr. pl. Körberja, da išče svoj spas na gospodarskem polju. Tam hoče nadaljevati, kjer je nehal grof Taaffe. Ta si je zlomil vrat, ko je z uvedenjem splošne volilne pravice hotel narodno-politična vprašanja vreči iz parlamenta. Tudi Körber bi rad narodnopolitične zadeve pahnil na cesto, a ne s kako volilno reformo, ampak s tem, da jih hoče izpodriniti z narodnogospodarskimi zadevami.

Lepo je govoril dr. pl. Körber tudi v tem oziru. Kakor nekaj sv. Jurij se je postavil na branik občnih gospodarskih interesov in se podal v boj zoper hidro splošne bede, gospodarskega propadanja in tujega izkoriščanja.

Lepo je govoril ali tudi tu velja le oni klasični izrek, ki smo ga postavili na čelu tem vrstam. „Cvetke, same cvetke . . .“

Mi dobro vemo, jasno vidimo in čutimo na svojem lastnem životu, da so to le fraze, s katerimi se hoče naš zatirani in izsesavani, za svojo eksistenco boreči se narod uspraviti v narodnostnem in v jezikovnem oziru. Zadušiti v Slovanih narodno zavednost, premotiti jih z gospodarskimi zadevami ter tako spraviti narodnopolitične zadeve iz parlamenta, to je jedini smoter dr. pl. Körberja, ali nas navdaja trdno upanje, da tudi on ne doseže tega svojega namena, kakor ga ni dosegel grof Taaffe. Narodna in politična vprašanja ne bodo in ne smejo biti odstranjena z dnevnega reda, dokler se pravično ne rešijo.

### Politični pregled.

**Državni zbor.** — Dne 17. t. m. se je sešel državni zbor. Vlada je poslanski zbornici predložila proračun za leto 1892 in pritiska z vsemi močmi, da bi se ta proračun rešil še pred Božičem. Potrebščina za bodoče leto znaša 1 685,317.944 kron, pokritje pa 1 685,966.358 kron, prebitok znaša torej 848 413 kron. Ekspozé finančnega ministrstva je bil brezbarven. Sodbo o govoru ministrskega predsednika dr. Körberja prijavljamo na drugem mestu. Prvim podpredsednikom na Pradejevo mesto je bil izvoljen nemški nacionalc Kaiser. Oddanih je bilo zanj 120 glasovnic, 153 glasovnic je bilo belih. Clovek, ki od 425 glasov dobi le 120, mora imeti jako trdo kožo, če ostane na podpredsedniškem mestu. V naslednjih sejah se je razpravljalo o raznih nujnih predlogih. Pri razpravi o teh se je mej drugimi ostro prijemalo finančnega ministra zaradi odprave mitnic. Zelo značilen je bil konec razprave o predlogu zastran podržavljenja raznih železnic. Vlada se je bila izrekla proti dotičnemu predlogu, a večina parlamenta ga je sprejela. To je za vlado občuten moraličen udarec. Tudi kulturno-politično debato ne bodo izostale. S 25. t. m. se začne proračunska razprava in 4. novembra razprava o zakonskem načrtu zastran kmetijskih zadrug.

**Poljaki in vlada.** — Poljaki so z vlado dr. Körberja jako nezadovoljni. V poljskem klubu je bila velika debata o senzacionalnem predlogu, naj začno Poljaki nekako prikrito obstrukcijo. Ta predlog sicer ni obveljal, ali da so Poljaki začeli Körberju metati polena pod noge, to je pokazalo glasovanje o Kaftanovem nujnem predlogu glede podržavljenja raznih železnic.

**Nezaupnica poljedelskemu ministru.** — „Agrarična združitev“, h kateri spadajo vsi kmetijski poslanci raznih strank, je po viharji debati sklenila, izreči nezaupnico poljedelskemu ministru grofu Giovanelliju v zadevi kupčije s poljskimi pridelki na borzi. Stvar, za katero se gre, je ta-le: Ubogi kmet so muči v potu svojega obraza, da pridelava zemske sadove. A sam jim ne more določati cene, ampak judje na borzi delajo ceno poljskim pridelkom. Kadar kmet prodaja svoje sadove, takrat judje ceno potisnejo, kadar kmet kupuje, jo pa povzdignejo. Tako pribarantajo judje na borzi vsako leto milijone. Poleg tega imajo „terminsko igro“ s pšenico. Na papirju kupujejo po tisoč stotov pšenice, a je nima oni, ki jo prodaja, in oni je ne dobi, ki jo kupuje, ampak dogovorita se le, da si bosta razloček v cenah izplačala gotov dan. To je navadna brezvestna igra za dobiček. Dve stranki se borita tako vedno: ena žene cene gor, druga jih pritiska dol — in kakoršne cene se določijo v ti igri judovskih spekulantov, tako mora kmet kupovati in prodajati. Dokazano je, da so vsled kupčije z žitom na borzi cene v letih od 1878. do 1895. padle za celih 38 odstotkov. Vsled pritožb deželnih zborov in kmetijskih družb se je vlada začela za stvar zani-

mati. Mej tem pa, ko se je v sosedni Nemčiji ta borzna sleparija kratkomalo prepovedala, se pri nas ni tako postopalo. Lansko leto je vlada sklicala razne „veščake“ na posvetovanje, kaj naj se zgodi. Te veščake je izbralo poljedelsko ministrstvo, a izbralo je večinoma same borzne spekulante in tem naklonjene profesorje in le malo praktičnih kmetovalcev, kmetijsko ministrstvo pa je zastopal gorki prijatelj borze in borzijancev, sekcijski šef baron Beck. Ta gospod je sicer velik prijatelj konsumov, ki so v malem to, kar borza v velikem, in ker je v svaštvu z raznimi judi in judovskimi spekulanti je seveda se zavzel za njih korist in zoper korist kmeta. Sklepi tega posvetovanja veščakov so bili naperjeni proti židovski slepariji na borzi. To pa ni bilo všeč baronu Becku in upregel je kmetijski svet, da bi stvar oškodil. Ker se je pa bilo bati, da se ta svet izreče za odpravo borznega švindla, je baron Beck z raznimi spletkami izposloval sklep, da je napraviti dve poročili, jedno proti slepariji na borzi, drugo pa zanjo. Dne 6. maja l. l. je odsek sprejel poročilo liberalca Roberta Sanda, katero poročilo se je izreklo za odpravo borznega švindla, na kar je profesor Schullern umaknil svoje, v korist borzijancem spisano poročilo. A glejte, kaj se je zgodilo. V zapisniku dotične seje je poleg Sandovega poročila natisnjeno tudi umaknjeno in niti prečitano Schullernovo poročilo, vrh tega pa še 16, v prid spekulantov in v škodo kmeta govorečih predlogov, kateri niso bili v kmetijskem svetu nikdar stavljeni, in seveda tudi nikdar sprejeti. Tako se je skušalo podkopati in oslabiti zoper borzni švindel naperjeni izrek kmetijskega sveta. In mož, ki je te karte mešal, je prvi zaupnik poljedelskega ministra, ta mož je — baron Beck. Zapisnik o zborovanjih zgoraj omenjene enkete obsega 2100 tiskanih strani. Ker ni mogoče, da bi kdo preštudiral tako obsežno knjigo, je poljedelsko ministrstvo naročilo, da se napravi iz nje izvod. To delo pa se ni poverilo kakemu uradniku poljedelskega ministrstva, ampak dvornemu svetniku pri Juraschku, navdušenemu zagovorniku borznega švindla, ki je poskrbel, da se je sestavil tak izvod, kakoršnega so želeli v svojo korist judovski spekulante in njih pokrovitelji. Posledica vseh teh spletk je, da vlada neče odpraviti borznega švindla, ampak da hoče izvršiti le neko prereditbo. To je dalo povod, da je zgoraj omenjena združitev izrekla poljedelskemu ministru nezaupnico.

**Deželnozborske volitve v Dalmaciji** se bodo vršile začetkom meseca decembra. Hrvatske stranke se dogovarjajo, da bi sklenile med seboj kompromis.

**Hrvatsko.** — Dne 21. t. m. se je sešel hrvatski deželni zbor samo v namen, da izvoli hrvatske zastopnike za ogrski državni zbor. Dne 22. se je potem deželni zbor razpustil in se bodo takoj razpisale nove volitve. Prepričani smo lahko, da se ne bodo vršile pošteno, kajti poštene volitve bi naredile konec sedanjemu sistemu.

**Srbija.** — V nedeljo se je nova skupščina slovesno otvorila s prestolnim ogovorom, na kar je kralj prisegel na novo ustavo. V prestolnem ogovoru se posebno povdarja, da se je Srbija povrnila k stari tradiciji svoji in stopila v ozko zvezo z Rusijo ter da je tudi obnovila prijateljsko razmerje s Črnogoro. Ta govor potrjuje, kar se sicer že davno ve, vidi in tudi čuti, da je odzvonilo avstrijskemu uplivu v Srbiji. To je sicer žalostno ali tudi resnično.

**Ogrska.** — Madjari ne zahtevajo nič manje, nego da se Koerber odstavi in če se prav lotijo, ni nemogoče, da se jim ta želja tudi izpolni. Saj Madjari navadno dosežejo kar hočejo. Povod tem hudim napadom od madjarske strani je dal dr. Koerber s svojim govorom v prvi seji sedanjega zasedanja, govoreč o nagodbi med Avstrijo in Ogrsko. Po našem mnenju in po mnenju vsakega dobrega Avstrijca ni mogel dr. Körber drugače govoriti, nego je govoril; saj ni rekel nič drugega, nego da bode avstrijska vlada pri sklepanju nagodbe z Ogrsko